

BRESLAUER STUDIEN ZUR MEDIENLINGUISTIK
WROCLAWSKIE STUDIA Z LINGWISTYKI MEDIÓW

Redakcja naukowa / Herausgegeben von
Roman Opiłowski / Józef Jarosz / Przemysław Staniewski

Tom 2 / Band 2

Recenzenci / Gutachter:
Prof. dr hab. Iwona Loewe
Prof. dr hab. Bogusław Skowronek

Projekt okładki / Umschlaggestaltung:
Rafał Kapica

DTP:
Paweł Wójcik

Niniejsza publikacja ukazała się dzięki wsparciu finansowemu Ministerstwa Nauki
i Szkolnictwa Wyższego w ramach działań restrukturyzacyjnych
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego

Dieses Werk wurde finanziell gefördert durch das Ministerium für Wissenschaft
und Hochschulwesen im Rahmen des Restrukturierungsprojektes
der Philologischen Fakultät der Universität Wrocław

Dziękujemy następującym wydawnictwom za udzielone zgody i licencje na opublikowanie
tłumaczeń w tym tomie / Wir danken den folgenden Verlagen für erteilte Genehmigungen
und Lizenzen zur Veröffentlichung von Übersetzungen in diesem Band:

- Erich Schmidt Verlag, Berlin
- Herbert von Halem Verlag, Köln
- Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main u. a.
- UVK Verlagsgesellschaft, Konstanz
- Verlag Empirische Pädagogik, Landau
- Wissenschaftlicher Verlag, Trier

© Copyright by Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe
Wrocław–Dresden 2015

ISSN 2391-5730
ISBN 978-83-7977-107-3
ISBN 978-3-86276-162-3

Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe
ul. Kościuszki 51a, 50-011 Wrocław, tel. +48 71 342 20 56, fax +48 71 341 32 04
e-mail: oficyna@atut.ig.pl, www.atut.ig.pl

Neisse Verlag, Strehleener Str. 14, 01069 Dresden, Tel. 0351 810 7090
www.neisseverlag.de, mail@neisseverlag.de

Spis treści

Wstęp – cel antologii, zarys badań, tematyka artykułów. 7

I. LINGWISTYKA MEDIÓW – TEORETYCZNE DEZYDERATY

HARTMUT STÖCKL
Lingwistyka mediów. O statusie i metodach (wciąż) konstytuującej się
dyscypliny badawczej. 23

MICHAEL KLEMM / HARTMUT STÖCKL
Lingwistyka obrazu – umiejscowienie dyscypliny, przegląd,
dezyderaty badawcze 45

ULRICH SCHMITZ
Badanie płaszczyzn wizualnych. Wprowadzenie 57

HANS-JÜRGEN BUCHER
Rozumienie multimodalne lub recepcja jako interakcja. Teoretyczne
i empiryczne podstawy systematycznej analizy multimodalności 79

II. CECHY I METODY ANALIZY TEKSTÓW MEDIALNYCH

HARTMUT STÖCKL
Czytanie tekstów językowo-obrazowych? Elementy kompetencji podstawowej .. 113

WERNER HOLLY
„Nadpisywanie obrazu”. W jaki sposób teksty mówione sprawiają,
że filmy informacyjne stają się bardziej zrozumiałe (i odwrotnie) 139

MARTIN LUGINBÜHL
Design tekstu w wiadomościach telewizyjnych. Multimodalne
tworzenie znaczenia poprzez język, obraz i dźwięk 163

GERD ANTOS / JÜRGEN SPITZMÜLLER
Jakie „znaczenie” ma design tekstu? Rozważania o teorii wiedzy typograficznej .. 183

III. TRANSMEDIALNE BADANIA NAD DYSKURSEM

- CLAUDIA FRAAS / STEFAN MEIER / CHRISTIAN PENTZOLD
Wprowadzenie: perspektywy interdyscyplinarnych transmedialnych badań nad dyskursem 199
- HANS-JÜRGEN BUCHER
Dyskurs internetowy jako multimodalna komunikacja usieciowiona. Postulat rozwinięcia paradygmatu 221
- CLAUDIA FRAAS / STEFAN MEIER / CHRISTIAN PENTZOLD / VIVIEN SOMMER
Wzorce dyskursu – praktyki dyskursu. Instrumentarium metodyczne do jakościowej analizy dyskursu. 255

IV. TEKST MEDIALNY W PERSPEKTYWIE PORÓWNAWCZEJ, DIACHRONICZNEJ I INTERMEDIALNEJ

- HEINZ-HELMUT LÜGER / HARTMUT E. H. LENK
Kontrastywna lingwistyka mediów. Teorie, cele, analizy. 281
- EVA MARTHA ECKKRAMMER
Kontrastywna tekstologia mediów a wymiar historyczny – ramy teoretyczno-metodologiczne. 297
- STEFAN HAUSER / MARTIN LUGINBÜHL
Teksty medialne między globalizacją a lokalizacją. Konstytuowanie przestrzeni z perspektywy kontrastywnej analizy mediów. . 317
- MICHAEL KLEMM / SASCHA MICHEL
Lingwistyka kultury mediów. Postulat na rzecz holistycznej analizy (multimodalnej) komunikacji medialnej. 335

ROMAN OPIŁOWSKI
JÓZEF JAROSZ
PRZEMYSŁAW STANIEWSKI

Wstęp – cel antologii, zarys badań, tematyka artykułów

Cel antologii

Lingwistyka mediów jako jeszcze młoda dyscyplina jest chętnie podejmowana w językoznawczych i medioznawczych kręgach badawczych. Z pewnością jednym z głównych powodów intensywnego rozwoju tej subdyscypliny lingwistycznej jest dynamika struktur, form, funkcji i przeobrażeń tekstów w mediach masowych. Stają się one niekiedy dużym wyzwaniem dla badaczy języka w mediach. Mimo że większość głównych form komunikacji w mediach, funkcji tekstu czy użytych w nich kodów semiotycznych jest zbliżona dla wspólnot komunikacyjnych w wielu krajach, to istnieją niemałe różnice zarówno w konkretnych realizacjach językowych i tekstowych, jak i w naukowych priorytetach badawczych. Taki stan rzeczy da się zaobserwować na polskim i niemieckim obszarze dociekań naukowych.

Ponieważ widzimy potrzebę przybliżenia dorobku niemieckiej myśli mediolingwistycznej polskiemu odbiorcy, zaprosiliśmy do współpracy 17 polskich germanistek i germanistów z kilku ośrodków uniwersyteckich, w celu przetłumaczenia 15 niemieckich artykułów naukowych na język polski. Efekt tej pracy mają Państwo przed sobą. Wszyscy tłumacze zajmują się w swoich badaniach formami komunikacji w niemieckiej i niekiedy też polskiej rzeczywistości medialnej, zaś sama werbalizacja pojęć i terminologii niemieckiej w języku polskim okazywała się często bardzo ciekawym doświadczeniem dla germanistów, którzy zdecydowaną większość artykułów naukowych piszą po niemiecku. Wybrane teksty niemieckojęzyczne obejmują najnowsze badania opublikowane w latach 2007-2014 i podzielone są na cztery główne, dominujące w niemieckiej lingwistyce mediów nurty badań:

- I. Lingwistyka mediów – teoretyczne dezyderaty
- II. Cechy i metody analizy tekstów medialnych
- III. Transmedialne badania nad dyskursem
- IV. Tekst medialny w perspektywie porównawczej, diachronicznej i intermedialnej